

IDENTIFICAREA SURSELOR DE DATE ȘI PRELUCRAREA ACESTORA LA EVALUAREA IMPACTULUI DE REGLEMENTARE

Liubovi PRODAN-ȘESTACOVA, drd., UTM

As the aim of impact assessment is to make an optimal decision, the data used in regulatory impact analysis plays an important role in choosing the best alternative decision. Unfortunately, identifying data sources relevant for the analyzed issue is a frequently encountered difficulty in the preparation of regulatory impact analysis documents. Besides the problem of data availability, the problem of their diversity also persists, as well as, their validity and reliability. Erroneous or incomplete data can also be a serious threat to the validity of impact assessment. So, the objectives of a good data management system within impact assessments should include ensuring data availability and quality, and their being delivered on time. Supplying timely data provides better integration of data collection and processing, so that errors can be detected and corrected before the competent authority makes the decision. Finally, the data collection and processing process, designed and implemented correctly, could improve the overall quality of impact assessment and of the decision-making process because it represents an objective exploration of the facts on a given topic of public policy.

Identificarea surselor de date și analiza acestora este o component indispensabilă a evaluării impactului de reglementare. Fiecare etapă de evaluare a impactului de reglementare (definirea problemei de politică, identificarea alternativelor de soluționare a problemei, analiza impactului fiecărei alternative decizionale, consultarea, monitorizarea și evaluarea) necesită să fie susținută de o bază informațională robustă, care va permite fundamentarea deciziei luate și/sau recomandării făcute. Necesitatea utilizării în procesul analizei impactului a unor date fiabile este motivată prin însăși scopul oricărei evaluări – de a produce cunoștințe credibile, pertinente și oportune pentru comanditarii evaluării.

Odată clarificate obiectivele evaluării și resursele de date poate fi începută proiectarea fazelor evaluării impactului de reglementare. Alegerea metodologiei va depinde de obiectul evaluării, de timpul și bugetul disponibil, precum și de capacitatea de implementare. La elaborarea unor analize a impactului nu trebuie de neglijat faptul că colectarea și analiza datelor necesită timp și resurse (materiale și umane, presupuse de evaluare și analiza măsurii în care acestea sunt disponibile; instituții implicate în evaluare și fonduri dedicate acesteia), de aceea trebuie să fie respectat principiul proporționalității și priorității (costul colectării și prelucrării informației nu trebuie să fie excesiv față de problema de politică în cauză).

Una din condițiile de bază care apare în momentul pregătirii unei analize de impact este cunoașterea bună a politicii analizate. Se consideră că este riscant să pornești la o evaluare fără a ști multe despre detaliile administrative și instituționale ale politicii. Aceste informații provin în mod obișnuit de la cei care o administrează. Identificarea resurselor de date pentru evaluarea impactului de reglementare se realizează prin:

Ø *Culegerea de informații despre faptele relevante pentru mediul socio-economic analizat. Ele pot include modul în care funcționează piața, concurența, cultura în afaceri, relațiile de muncă, conformarea la legislația ce reglementează domeniul de afaceri etc.*

Ø *Eclectism în privința datelor.* Sursele pot fi atât informale (de exemplu, interviuri nestructurate cu participanți la politica analizată), cât și date cantitative despre eșantioane reprezentative.

Ø *Garanția că există date privind indicatorii efectelor și variabilele explicative relevante.* Analizele de impact deseori au un caracter complex datorită eterogenității efectelor politicii publice (în funcție de condițiile de participare la politică, în funcție de talia agenților economici, în funcție de conformarea lor la legislație etc.). Pentru a distinge corect impactul politicii publice e nevoie de controlat această eterogenitate.

Ø În funcție de metodele utilizate, e nevoie de analizat atât *efectele directe*, cât și cele *indirecte* a politicilor publice, deoarece acestea pot fi valorificate în clasificarea efectelor cauzale ale politicilor.

Ø Datele despre efecte și despre variabilele explicative relevante pot fi atât cantitative, cât și calitative, dar trebuie să fie posibilă organizarea informațiilor într-o *structură sistematică de date*.

Ø Sursele specifice de date privind efectele și ceea ce le determină, inclusiv participarea la politică, derivă în mod obișnuit din anumite date de cercetare. Unități de observare pot fi firma, asociația producătorilor (importatorilor, exportatorilor, comercianților, prestatorilor de servicii ș.a.), ramura economiei naționale, zona geografică, în funcție de politică studiată.

Ø Datele de cercetare pot adesea să fie suplimentate cu alte date despre politica analizată (de exemplu, cele din baza de date a monitorizării politicii) [1, p. 208].

Deseori, în etapa de definire a problemei sau de identificare a alternativelor, cei care formulează politicile publice au nevoie de informații suplimentare pentru a analiza cauzalitatea evenimentelor. Dacă informațiile sunt insuficiente, soluția propusă pentru problemă se poate dovedi a fi greșită. Chiar și mai târziu, în perioada de evaluare a alternativelor, se pot colecta date suplimentare dacă se stabilește că lipsesc date referitoare la un aspect specific. Uneori, ministerele colaborează cu cercetători și comandă studii de cercetare. Unul dintre rolurile studiilor de cercetare în analiza politicii publice este acela de a colecta date, de preferință cantitative, privind procesele sociale și economice din cadrul societății. Orice studiu de cercetare, dacă este conceput și derulat corect, duce la îmbunătățirea calității generale a analizei politicii publice și a procesului de luare a deciziilor deoarece reprezintă o explorare obiectivă a faptelor referitoare la un anumit subiect sau domeniu de politică publică.

Pe durata formulării noilor politici publice sau a propunerilor legislative, cei care formulează politicile publice pot colecta și analiza date ei înșiși, evitând astfel folosirea unor metode statistice complicate. Întotdeauna trebuie să se deruleze o examinare a *datelor secundare* (datele care existau înainte de începerea studiului), în timp ce colectarea *datelor primare* (datele colectate de cercetător special pentru evaluarea impactului) este necesară numai atunci când datele secundare sunt fie insuficiente, fie nefiabile. Evaluarea datelor existente trebuie realizată înainte de a lansa activitatea de culegere de date.

Datele primare pot fi colectate prin realizarea de sondaje în gospodăriile și/sau în industriile și instituțiile selectate.

Sursele *datelor secundare* sunt:

- Rapoarte tehnice și financiare ale instituțiilor internaționale (Banca Mondială, FMI, UNDP etc.);
- Sisteme comparative de indicatori ale organizațiilor internaționale (OECD, Banca Mondială);
- Date statistice (Biroul Național de statistică, EUROSTAT);

- Rapoarte anuale ale ministerelor și principalelor instituții de administrație publică și autorități locale privind implementarea programelor din bugetul de stat;
- Rapoarte ale Trezoreriei privind implementarea bugetului de stat,
- Date interne și rapoarte interne ale ministerelor, planuri strategice ale ministerelor și agențiilor, planuri de dezvoltare regională;
- Rapoarte socio-economice și statistice, date demografice;
- Rapoarte și publicații privind studiile realizate de organizații neguvernamentale;
- Publicații în domeniul cercetării, lucrări științifice;
- Informații comparative ale ministerelor privind diferite servicii cu plată furnizate altor organisme și agenții;
- Rapoarte ale consultanților, studii operaționale;
- Informații privind prețurile pieței, obținute din oferte comerciale sau din analize de preț ale furnizorilor;
- Oferte în cadrul licitațiilor;
- Studii ale pieței muncii [2, p. 52].

Funcționarii publici sau subdiviziunile implicate în elaborarea politicilor publice sînt încurajați să utilizeze la evaluarea impactului *datele primare*, adică datele produse anume pentru evaluarea impactului politicii publice abordate. Totodată, ținînd cont de implicațiile financiare ale elaborării unor studii speciale, se admite și utilizarea *datelor secundare*, adică a datelor și informației existente la momentul evaluării. Indiferent de tipul datelor, importantă este calitatea analizei, interpretării, evaluării critice și generalizării datelor.

Informațiile, datele și ideile sînt generate de documente și persoane, fiind astfel accesibile în formă scrisă și verbală. Documentele pot include mai multe forme de informații: pagini web, rapoarte guvernamentale, arhive statistice, rezultatele comunicării dintre autoritățile publice, buletine informative, ziare, cărți etc. Internetul este o sursă deosebit de valoroasă de informații pentru analiștii de politici publice, mai multe țări publicînd politicile publice, legile și procedurile de rigoare pe paginile web. Pentru organizațiile internaționale, cum sunt Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Organizația Mondială a Comerțului și altele paginile web sînt surse de informații și de studii tehnice detaliate. Persoanele – indivizii sau grupurile, care urmează a fi consultați, sînt, de asemenea, o sursă valoroasă de informații. Ambele tipuri de surse de informații sînt utilizate în evaluarea impactului, deși trimerile la studii și rapoarte sînt uneori mai credibile decît referința la discuția cu o persoană sau un grup de persoane [3, p. 17].

Progresul tehnic nu ne permite să ometem analiza paginilor web a unor instituții publice în scopul obținerii datelor utile. Putem identifica următoarele criterii de utilizare a paginilor web, care ar putea fi măsurate aplicînd o scară de la 1 la 5 (1 – foarte slab, 2 – slab, 3 – mediu, 4 – bun, 5 – foarte bun): informare, accesibilitate, consultare și participare activă. Aceste criterii pot fi analizate în felul următor: 1) *informație*: structură, raport de activitate, adrese de contact, orar, obiective, proiecte; 2) *accesibilitate*: harta site-ului, actualizare regulată, arhivă, baze de date, mașini de căutare, lizibilitate, timp de găsire a informației; 3) *consultare*: informații și politici de comunicare, posibilitatea de a trimite sugestii prin e-mail, sondaje, timpul de răspuns la solicitări, buletine de informare; 4) participare activă: forumuri de discuții, paneluri de cetățeni, achiziții publice, audieri on-line [5, p. 63].

Pentru identificarea problemei și evaluarea alternativelor sunt utile atît datele calitative, cît și datele cantitative. Acestea pot fi combinate și analizate cu ajutorul

metodelor corespunzătoare pentru formatul specific al datelor, astfel încât să se poată interpreta realizările dorite.

Datele calitative reprezintă informații care nu pot fi prezentate sub formă numerică și care se bazează pe evaluări competente subiective (de exemplu, evaluarea obținută prin metode folosite de experți). Datele calitative obținute prin metode de analiză calitativă (de exemplu, interviuri detaliate și focus grupuri) oferă informații detaliate privind tipul comportamentului social și organizațional, analizând atât procesele care le generează, cât și motivele pentru care apar.

Datele cantitative sunt informațiile care pot fi prezentate sub formă numerică și pot fi măsurate în mod continuu sau conform unei anumite clasificări (de exemplu, date din sondaje, calcule efectuate cu ajutorul metodelor statistice). Datele cantitative diferă de cele calitative prin aceea că, de regulă, ele sunt colectate cu ajutorul unor instrumente de cercetare mai structurate, rezultatele lor furnizează mai puține detalii privind comportamentele, atitudinile și motivațiile, rezultatele datelor cantitative se bazează pe eșantioane mai mari ca dimensiune și reflectă valorile medii și tendințele generale, studiile cantitative pot fi repetate sau reluate, asigurând astfel un grad ridicat de fiabilitate [2, p. 53].

Datele cantitative generate de chestionare, sondaje și statistici sunt concrete și măsurabile. Numărul de beneficiari, costul politicii publice, costurile de conformare pentru agenții economici constituie date cantitative, fără de care o analiză nu este suficient de reușită. Însă aceste date nu întotdeauna descriu cadrul general al intervenției. Datele calitative, generate de studii de caz, focus grupuri, interviuri, reflectă opiniile și atitudinile indivizilor și organizațiilor. Evaluarea trebuie să aibă un conținut complex, în care datele cantitative sunt îmbinate într-o manieră echilibrată cu datele calitative. O evaluare preponderent calitativă, trezește dubii referitor la credibilitatea dovezilor elaborate, pe când o evaluare preponderent cantitativă, riscă să omită anumite realități care sunt caracteristice problemei analizate [3, p. 17].

Atât pentru culegerea de date calitative, cât și pentru culegerea de date cantitative, este nevoie de o pregătire referitoare la datele specifice acestei evaluări. După complexitatea sarcinilor de culegere de date, pregătirea poate cere de la câteva zile la câteva luni.

Adecvarea instrumentelor de culegere a datelor la ceea ce caută evaluarea poate fi delicată. În dezvoltarea acestor instrumente este indicată implicarea celor din teren, a celor care administrează datele, precum și a conducerii locale. Trebuie să ai garanția că datele culese pot fi descompuse în categorii pentru a putea explora diferențiat impactul politicilor specifice.

Majoritatea metodologiilor pot include tehnici calitative și participative în designul instrumentelor de cercetare, în identificarea indicatorilor și a variabilelor folosite [1, p. 211].

Metodele de monitorizare, evaluare și colectare a datelor au în vedere întărirea capacității de obținere și utilizare a informației de către autoritățile publice responsabile, în scopul realizării unor analize cât mai exacte a impactului politicilor publice. Important este și faptul că procesele de monitorizare și evaluare presupun nu numai colectarea și folosirea informației existente, dar și producerea și utilizarea unor informații noi. Metodele de colectare a informației se utilizează atât pentru căutarea, cât și pentru producerea informației. Producerea informației presupune cercetarea datelor deja existente și identificarea nevoii de informații noi. Obținerea datelor capabile să furnizeze informații este posibilă prin apelul la o serie de metode cantitative și calitative de culegere a informațiilor.

Metodele cantitative furnizează informații referitoare la caracteristici numerice, măsurabile și cuantificabile ale rezultatelor diferitelor programe și politici publice. De

multe ori datele cantitative sunt cuprinse în statistici, tabele și grafice. Metodele cantitative folosesc date obținute de la eșantioane reprezentative statistic și metode econometrice în scopul stabilirii relațiilor de cauzalitate sau a unor concluzii generalizabile. Cele mai des utilizate în analiza impactului de reglementare a politicilor publice sunt metodele cantitative, precum:

–*analiza cost-beneficiu* (stabilirea raportului între costurile și beneficiile diferitelor alternative de politici, care poate fi efectuată atât în cazul evaluărilor *ex-ante*, ca modalitate de a decide în favoarea unei politici în detrimentul alteia, cât și în cazul evaluării *ex-post*, ca modalitate de evaluare a performanțelor);

–*analiza cost-eficacitate* (permite luarea în considerare a tuturor costurilor și beneficiilor relevante ale unui număr variat de politici publice și se utilizează atunci când este dificil de cuantificat valoarea monetară totală a beneficiilor);

–*metode experimentale* (bazate pe anchete și tehnici statistice prin care se poate ajunge la izolarea efectelor unei politici, atunci când evaluarea rezultatelor unei politici se face prin compararea situației apărute în urma implementării politicii cu situația anterioară implementării);

–*metode cvasi experimentale* (metode de colectare a informației utilizate în procesul de evaluare atunci când nu este posibilă construirea aleatorie a grupurilor de tratament și a celor de control – problemele asociate metodelor experimentale) [4, p. 33].

Metodele calitative oferă informații despre procesele și comportamentele care apar în contextul implementării unei politici publice. Înțelegerea acestora se face prin comunicarea directă cu actorii implicați în derularea respectivei politici. Prin metodele calitative se poate determina și percepția pe care o au beneficiarii în legătură cu un program și sugestiile necesare pentru îmbunătățirea acestuia. Metodele calitative au avantajul de a fi flexibile, ușor adaptabile pentru nevoile diferitelor tipuri de evaluări, mai ușor de aplicat, precum și avantajul de a fi îndeajuns de cuprinzătoare încât să permită o înțelegere mai bună a priorităților și percepțiilor decidenților, precum și a situațiilor și condițiilor care pot afecta impactul politicii publice. Pe de altă parte însă, metodele calitative pot distorsiona informația din cauza caracterului subiectiv al colectării datelor cauzat de preferințele cercetătorilor. O altă problemă a metodelor calitative ține de faptul că acestea pot să nu fie statistic semnificative, iar rezultatele lor să nu fie general valabile. Principalele metode calitative, precum și principalele avantaje și dezavantaje ale acestora sunt prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1. Metodele calitative de colectare a informației în cadrul analizei de impact

Studiul de caz
<p>Caracteristici: Colectarea informațiilor sub forma unei analize care poate fi descriptivă sau explicativă și are scopul de a răspunde unor întrebări de tipul „cine?” și „de ce?”.</p> <p>Puncte tari: Se ocupă cu o mare varietate de evidențe din documente, interviuri, observații; poate adăuga potențial explicativ, dacă este centrat pe instituții, procese, programe, decizii și evenimente.</p> <p>Puncte slabe: Este dificil de elaborat; necesită rigurozitatea cercetării specializate și a abilităților de scriere; descoperirile nu pot fi generalizate; necesită timp îndelungat; dificil de replicat.</p>
Focus grupul (interviul de grup)
<p>Caracteristici: Un focus grup reprezintă o formă de cercetare calitativă prin care un grup de persoane este interogat în ceea ce privește atitudinile față de un concept, politică, idee, impozit etc.</p> <p>Puncte tari: Posibilitatea de a genera o cantitate mare de informații despre un subiect precis; metodă utilă atunci când se dorește interacțiunea cu participanții; generează idei și zone de interes care nu au fost luate în considerare inițial; o modalitate utilă de identificare a influențelor ierarhice.</p> <p>Puncte slabe: Nu se pot generaliza rezultatele; comentarii/ păreri particulare ce nu se pot extrapola majorității; numărul limitat de întrebări care pot fi adresate; este sensibilă la eterogenitatea diferitelor nivele ierarhice, putând fi afectat astfel echilibrul discuțiilor.</p>

Interviul
<p>Caracteristici: O tehnică de obținere, prin întrebări și răspunsuri, a informațiilor de la indivizi și grupuri în vederea verificării ipotezelor sau pentru descrierea științifică a fenomenelor socio-umane.</p> <p>Puncte tari: Suficient de flexibil încât să permită celui care face interviul să exploreze noi linii de cercetare și să analizeze problemele în profunzime; posibilitate crescută de obținere de informații din partea celor aflați pe poziții mai înalte în ierarhie.</p> <p>Puncte slabe: Costuri mari în materie de timp și resurse; dacă nu este făcut corect, cel care face interviul poate influența răspunsurile respondenților.</p>
Observația
<p>Caracteristici: Observația înseamnă urmărirea atentă și sistematică, cu un anumit scop, a unui anumit fenomen sau a unei însușiri, laturi sau particularități ale acestuia.</p> <p>Puncte tari: Furnizează informație descriptivă asupra contextului și a schimbărilor observate.</p> <p>Puncte slabe: Calitatea și utilitatea datelor depind direct de capacitățile de observare și redactare ale observatorului; descoperirile sunt deschise la interpretări; este necesară o perioadă mai îndelungată de timp pentru observarea atentă a schimbărilor și pentru acuratețea datelor.</p>
Chestionarul
<p>Caracteristici: Dezvoltarea unui set de întrebări de cercetare ale căror răspunsuri pot fi codificate.</p> <p>Puncte tari: Poate acoperi simultan un eșantion larg; acordă respondenților timp de gândire înainte de a răspunde; răspunsurile pot fi anonime; asigură uniformitatea, prin faptul că adresează tuturor respondenților aceleași întrebări; simplifică compilarea și compararea datelor.</p> <p>Puncte slabe: Calitatea răspunsurilor depinde în foarte mare măsură de claritatea întrebărilor adresate; dacă sunt trimise prin posta sau e-mail, devine uneori dificil să-i convingi pe respondenți să răspundă și să retrimite chestionarul; poate implica introducerea forțată a activităților instituționale și a experiențelor indivizilor în categorii predeterminate.</p>
Analiza documentelor scrise
<p>Caracteristici: Examinarea documentelor, cum ar fi: rapoarte, înregistrări, baze de date administrative, materiale pentru cursuri de pregătire și corespondență.</p> <p>Puncte tari: Poate asigura o bază pentru investigații ulterioare și furnizează dovezi ale acțiunilor, schimbărilor și impactului pentru a sprijini percepțiile respondenților; o metodă ieftină din punct de vedere al costurilor.</p> <p>Puncte slabe: Poate fi costisitoare din punctul de vedere al timpului necesar.</p>

Sursa: Ghid de monitorizare și evaluare. Guvernul României. Secretariatul General al Guvernului. Direcția Politici Publice, Ianuarie 2009, p. 35.

Actualmente, sursa de informații cel mai des exploatată de către evaluator este analiza documentelor, mai ales din motive de economie de resurse: timp, bani, personal. În cadrul procesului de evaluare, analiza documentelor se poate referi la analiza rapoartelor, evidențelor contabile și nu numai, a planurilor anuale, a tuturor detaliilor legate de un anumit program, proiect sau politică. Marele avantaj al acestei surse informaționale este faptul că datele sunt deja adunate, nu mai este necesară organizarea unui sondaj de opinie, sau a altor metode de colectare a datelor. Una dintre problemele care apar în cazul utilizării metode de analiză a documentelor este faptul că ele nu conțin întotdeauna totalitatea informațiilor necesare. Tocmai de aceea, în cadrul unui proces de evaluare, este necesară utilizarea mai multor metode de colectare a datelor. Informațiile obținute din analiza de documente pot fi completate prin utilizarea interviului, observației și chiar a chestionarului acolo unde este necesar [5, p. 62].

Documentele unui program trebuie privite critic, din punctul de vedere al informației conținute. O atenție deosebită trebuie acordată atât cantității informației, cât și calității acesteia. Clasificarea principalelor probleme care pot apărea în procesul de analiză a documentelor și a metodelor de ameliorare a acestora este prezentată în tabelul 2.

Pentru a evita probleme care pot apărea în procesul colectării și analizei informației trebuie de ținut cont de două principii de bază:

- identificarea anumitor nevoi, a obiectului și dimensiunii, precum și a motivului pentru care este necesară colectarea datelor;
- evaluarea disponibilității datelor respective, a calității și costului lor.

Examinarea tipurilor de *date disponibile* presupune :

- *clasificarea* logică și cronologică a acestora;
- analiza *validității* interne și externe a lor (măsura în care o anumită dată reprezintă într-adevăr o variabilă mai abstractă);
- *credibilitatea* datelor;
- *comparabilitate*;
- *diversitate* (măsurători atât cantitative, cât și calitative ale variabilelor majore) [1, p. 188].

Tabelul 2. Clasificarea principalelor probleme care pot apărea în procesul de analiză a documentelor și a modalităților de ameliorare a acestora

	Problema	Modalități de ameliorare
1	Date lipsă sau incomplete	§ Cercetarea documentației conexe; § Intervievarea personalului implicat în program pentru acoperirea a cât mai multe lipsuri; § Reevaluarea obiectivelor și intențiilor evaluării (eventuala modificare sau anulare a unora dintre ele); § Excluderea datelor lipsă sau estimarea cât mai exactă a valorilor lipsă.
2	Date disponibile într-o formă extrem de agregată	§ Cercetarea înregistrării datelor, dacă acestea există și sunt disponibile; § Realizarea unor colecții de date noi, originale; § Renunțarea la datele detaliate care nu sunt disponibile.
3	Date care nu sunt comparabile	§ Realizarea, acolo unde este posibil, a operațiilor prin care datele pot deveni comparabile; § Concentrarea atenției asupra procentelor și mai puțin asupra valorilor absolute; § Renunțarea la aceste date, atunci când problema este dificilă.

Sursa: Wholey, J.S., Hatry, H.P. și Newcomer, K.E. (eds), Handbook of Practical Program Evaluation, 3rd edition, San Francisco: Jossey-Bass, 2010, p. 565.

Totodată datele culese trebuie să aibă o legătură directă cu programul sau politica care urmează să fie analizată. În cazul evaluării unei politici publice pot exista cercetări anterioare care să furnizeze informații legate de politici similare în țară respectivă sau alte țări. Uneori evaluările anterioare pot fi utilizate ca surse importante de date. Pentru comparația dintre prezent și trecut, dintre o țară și alta se va recurge la anumite ajustări, luând în considerație situația actuală pe teritoriul aplicării politicii publice.

Este extrem de important ca rezultatul analizei documentelor să includă referiri la majoritatea studiilor empirice realizate, cu scopul unei abordări comparative privind domeniul, metodele și validitatea evaluării. Analiza documentelor va furniza informații referitoare la probleme și variabile socio-economice relevante pentru politica publică respectivă respective. Însă, din moment ce fiecare politică este unică, trebuie adunate informații suplimentare despre situația concretă. În aceste condiții analiza cantitativă a documentelor are avantajul de a fi mai puțin costisitoare în termeni de timp și alte resurse decât sondajele de opinie, dar potențialul de eroare este mai ridicat. Prin utilizarea bazelor de date existente, analistul poate formula modele despre performanța unui program/ a unei politici, impactul socio-economic și administrativ potențial la nivelul agenților economici, organizațiilor, instituțiilor, comunității etc. Informația care contrazice modelul construit, determină revizuirea acestuia, mai ales dacă datele care nu se potrivesc modelului sunt considerate relevante [7, p. 40].

Deci, procesarea datelor necesare analizei impactului de reglementare prezintă o muncă imensă, care se încadrează într-un sistem de gestionare a datelor. Obiectivele unui sistem bun de gestionare a datelor ar trebui să fie asigurarea calității datelor și a

livrării lor la timp. Furnizarea lor în timp util depinde de cât mai buna integrare a culegerii datelor cu procesarea acestora, astfel încât erorile să fie să poată fi detectate și corectate până la momentul stabilirii concluziilor de către echipa de teren.

Calitatea datelor poate fi garantată prin verificarea consistenței și validității interne atât pe parcursul introducerii datelor, cât și după aceea, precum și prin asigurarea documentației necesare pentru analiști care le vor folosi. Documentația ar trebui să conțină:

- 1) informațiile necesare pentru a interpreta datele, inclusiv broșuri cu coduri, ghiduri pentru construirea variabilelor, dicționare cu tipuri de date etc.;
- 2) informațiile necesare pentru a derula analiza, care adesea conțin descrierea obiectivelor și a scopului major al evaluării, detalii privind metodologia de evaluare, rezumate sau copii ale instrumentelor de culegere a datelor, informații despre eșantion, o discuție cu echipa de teren și ghiduri de folosire a datelor.

Se recomandă ca datele produse prin evaluări să fie deschise și disponibile, dată fiind aprecierea publică a utilității evaluărilor și posibilitatea ca o altă echipă să le folosească într-o viitoare evaluare a impactului pe termen lung. Cu scopul de a facilita împărtășirea datelor, la finele evaluării trebuie să se cadă de acord asupra strategiei de acces la date și stabilite norme și responsabilități pentru distribuirea lor. O politică de acces deschis la date trebuie să fixeze granița dintre documentație și protejarea confidențialității celor care informează [1, p. 218].

Problemele privind dificultatea colectării informațiilor și problema acurateței acestora trebuie rezolvate prin crearea și menținerea unei baze de date, la nivelul ministerului, actualizată permanent în funcție de rezultatele apărute în urma procesului de monitorizare. Realizarea unei baze de date presupune: analiza sistemului pentru care se construiește baza de date; proiectarea structurii bazei; încărcarea datelor în baza de date; exploatarea și întreținerea bazei de date.

O astfel de bază este necesară pentru creșterea gradului de coordonare *internă*, între diferitele departamente ale ministerului, cât și *externă*, între ministere care elaborează sau implementează politici intersectoriale. Existența bazelor de date facilitează accesul la sursele administrative de date, făcând posibilă cooperarea interinstituțională prin protocoale negociate bilateral și interoperabilitatea, eventual prin crearea unei baze de date comună (portal de meta-date). Suportul pentru crearea unui asemenea mecanism este introducerea și armonizarea standardelor IT pentru administrarea și urmărirea procesului de elaborare a documentelor de politici publice (sisteme de management al sarcinilor și documentelor similare și integrate). O atenție deosebită va trebui acordată pe de o parte pregătirii profesionale a personalului cu atribuții în domeniul monitorizării și evaluării, pentru întărirea capacității și specializării interne a ministerelor în realizarea acestor activități, iar pe de altă parte posibilităților de externalizare a acestor activități [4, p. 40].

Este de preferat ca cei care formulează, monitorizează și evaluează politicile publice să cunoască principiile generale ale statisticii, terminologia de bază și instrumentele folosite la evaluarea impactului de reglementare (regresia, corelarea, testul t, măsurarea dispersiei, măsurarea tendinței central etc.). Aceste cunoștințe specifice permit consolidarea rolului cercetărilor efectuate în domeniul formulării politicilor publice, deoarece datele pot fi folosite și interpretate în toate etapele de planificare a politicilor publice.

În linii mari funcționarii și analiștii externi implicați în evaluarea impactului politicilor publice trebuie să țină cont de următoarele aspecte în procesul unei evaluări informate, bazate pe date credibile:

1. La prima etapă a analizei e necesar de a identifica și a utiliza sursele de date existente.

2. Orice informații colectate în forme accesibile trebuie să fie păstrate, astfel încât acestea să fie disponibile pentru toate persoanele implicate în evaluarea impactului și la toate etapele ulterioare (de exemplu la etapa de monitorizare și evaluare ex-post).

3. Atunci când datele lipsesc sau sînt incomplete, funcționarii trebuie să recurgă la estimări proprii (date primare) care permit de a analiza problema respectivă utilizînd informații relevante.

4. În cazurile în care lipsa informațiilor este foarte simțitoare este recomandată organizarea unui studiu sau unui sondaj asupra problemei pentru a defini mai clar dimensiunile și caracteristicile acesteia. Pentru astfel de studii este important de a identifica clar necesitatea în date adiționale și sursele posibile de informații sau eșantionul. Astfel de exerciții ar putea fi realizate cu suportul donatorilor.

5. Pe măsura acumulării datelor se recomandă crearea și menținerea unei baze de date actualizate permanent în funcție de rezultatele apărute în urma procesului de monitorizare atît la nivelul autorităților publice (ministerelor, departamentelor, agențiilor), cît și la nivelul național (baza de date comună – portal de meta-date).

6. În cazul unor evaluări complexe, care cer utilizarea metodelor și modelelor matematice și statistice sofisticate se recomandă externalizarea cercetărilor, adică angajarea pentru evaluarea impactului de reglementare a unei echipe de profesioniști în domeniul respective.

Referințe bibliografice

1. Briggs S., Peterson B., Smits K. Manual de metode folosite în planificarea politicilor publice și evaluarea impactului. București, 2006. 190p.
2. Gârboan R. Metode de cercetare utilizate în evaluare. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, 20/2007, pp. 33-51.
3. Ghid metodologic pentru evaluarea ex-ante a impactului politicilor publice. Guvernul Republicii Moldova. Cancelaria de Stat, 2009, 80p.
4. Ghid de monitorizare și evaluare. Guvernul României. SGG. Direcția Politici Publice, Ianuarie 2009, 48p.
5. Miroiu A., Rădoi M., Zulean M. Analiza politicilor publice. București: Politeia, 2002, 271 p
6. Karoly M., Șandor D., Gârboan R., Cobârzan B. Analiza politicilor publice și evaluarea programelor în administrația publică. Suport de curs. Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului. Universitatea Babeș-Bolyai. Cluj-Napoca, 2010. 91p.
7. Wholey, J.S., Hatry, H.P. și Newcomer, K.E. (eds), *Handbook of Practical Program Evaluation*, 3d edition, San Francisco: Jossey-Bass, 2010, 710p.